

Inspectierapport

Zorgplicht Primaire Waterkeringen

Waterschap Noorderzijlvest

Datum: 12 december 2018

Kenmerk: 180309

ILT
Veiligheid en Instituties

Graadt van Roggenweg 500 te Utrecht

Inhoudsopgave

Gegevens van de inspectie	3
1 Samenvatting	4
2 Inleiding	6
3 Uitvoering inspectie	7
3.1 Kader en Basiseisen Zorgplicht Primaire Waterkeringen	7
3.2 Werkwijze	7
3.3 Oordeelsvorming	8
4 Oordelen en toelichting	9
4.1 Inrichting	9
4.1.1 Inrichting op strategisch niveau	9
4.1.2 Inrichting op tactisch algemeen niveau	10
4.1.3 Inrichting op tactisch operationeel niveau	11
4.2 Uitvoering	14
5 Conclusie	17
Bijlage: Basiseisen	19

Gegevens van de inspectie

Waterkeringbeheerder:	Waterschap Noorderzijlvest
Bezoekadres:	Stedumermaar 1 9735 AC Groningen
Postadres:	Postbus 18 9700 AA Groningen
Naam lid Dagelijks Bestuur	Dhr. E. Luitjens
Naam lid Directie	Mw. E. van der Kuil
Naam contactpersoon:	Dhr. J.W. Nieuwenhuis
Namen inspecteurs ILT:	Dhr. E.A. van der Meer Dhr. G.J. ten Napel
Periode uitvoering inspectie:	Tweede halfjaar 2018

1 Samenvatting

Namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat is de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) vanaf 1 januari 2014 wettelijk belast met het toezicht op de primaire waterkeringen. De waterkeringbeheerder heeft de wettelijke taak om de primaire waterkeringen aan de veiligheidseisen te laten (blijven) voldoen en voor het preventieve beheer en onderhoud te zorgen. De primaire waterkeringen moeten daarvoor regelmatig geïnspecteerd worden om te beoordelen of de fysieke toestand nog in overeenstemming is met de veiligheidseisen.

Voor de uitvoering van de zorgplicht is het Kader Zorgplicht Primaire Waterkeringen opgesteld. Het Kader geeft een nadere specificatie van de zorgplicht en onderscheidt twaalf activiteiten die gezamenlijk inhoud geven aan de zorgplicht. De waterkeringbeheerder is zelf verantwoordelijk voor de inrichting en de uitvoering van de activiteiten van de zorgplicht en dient daar toezicht op te houden.

De ILT maakt in haar toezicht onderscheid in strategisch, tactisch en operationeel niveau. Op strategisch niveau wil de ILT zicht krijgen op de vastgelegde bestuurlijke visie en ambities van de waterkeringbeheerder. Op tactisch niveau wil de ILT zich een beeld vormen van de wijze waarop de zorgplicht binnen de organisatie is ingericht en hoe deze ambtelijk wordt aangestuurd. Voor de uitvoering zijn de Basiseisen zorgplicht primaire waterkeringen leidend, die de waterkeringbeheerders zichzelf hebben opgelegd.

Voor de *inrichting* van de zorgplicht voor de primaire waterkeringen oordeelt de ILT in de volgende algemene termen: geborgd (geen actie nodig), aandachtspunt (verbetering gewenst) of tekortkoming (verbetering noodzakelijk). Voor de *uitvoering* beoordeelt de ILT of aan de Basiseisen wordt voldaan.

Voor Waterschap Noorderzijlvest zijn de inspectieresultaten als volgt:

De ILT heeft bij Waterschap Noorderzijlvest geen tekortkomingen geconstateerd voor de inrichting en uitvoering van de zorgplicht voor de primaire waterkeringen. Er zijn echter op verschillende niveaus aandachtspunten benoemd.

Voor de inrichting van de zorgplicht voor de primaire waterkeringen op strategisch niveau betreft het een aandachtspunt dat met name in de vigerende beleidsdocumenten de visie op de zorgplicht voor de primaire keringen nog onvoldoende wordt belicht. In het nieuwe Waterbeheersplan 2016-2021 zal dit wel nadrukkelijk aan de orde komen. Met het uitbrengen van de rapportage waterveiligheid wil Waterschap Noorderzijlvest zich ook publiekelijk gaan verantwoorden over de zorgplicht, voor het eerst over het jaar 2017. Ook op tactisch niveau is de zorgplicht nog onvoldoende geborgd en zijn er meerdere aandachtspunten benoemd. Zo is de verantwoordelijkheid voor de zorgplicht op directieniveau nog onvoldoende expliciet belegd en ook de processen voor het actueel houden van de legger en de keur zijn nog onvoldoende uitgewerkt en geborgd.

Voor de inrichting van de operationele activiteiten zijn aandachtspunten opgenomen en zijn verbetermaatregelen wenselijk. Met name de inrichting van het beheer van de dagelijks gegevens van de primaire waterkering is nog niet op orde, hier wordt over de gehele linie nog niet aan de eisen voldaan. Waterschap

Noorderzijlvest gaat binnen het project 'Actualisatie legger en beheerregister' het proces van gegevensbeheer duidelijk vastleggen en invulling geven aan de eisen van de zorgplicht. Ook voor de overige activiteiten zijn één of meerdere aandachtspunten benoemd. Met name de verantwoording en evaluatie van de operationele activiteiten is nog onvoldoende ingericht. Dit betekent dat de Plan-Do-Check-Act (PDCA) cyclus voor deze operationele activiteiten nog niet gesloten is.

De ILT concludeert dat de uitvoering van de zorgplicht door Waterschap Noorderzijlvest nog niet aan de Basiseisen voldoet. Net als bij de inrichting is ook de uitvoering van het gegevensbeheer nog niet op orde. De ILT heeft wel de verwachting en het vertrouwen dat met de implementatie van het nieuwe proces gegevensbeheer stappen gezet gaan worden om het beheer van de gegevens te verbeteren en op een adequaat niveau te brengen. Voor de overige activiteiten is een aantal aandachtspunten benoemd waarvoor verbetering wenselijk is. Waterschap Noorderzijlvest heeft een aantal verbetermaatregelen reeds in gang gezet.

De ILT heeft tijdens het veldbezoek op woensdag 31 oktober 2018 een goed beeld gekregen van het beheersgebied van Waterschap Noorderzijlvest en de kennis en betrokkenheid van de medewerkers. Daarbij zijn de dijkmagazijnen in Farmsum en Onderdendam bezocht en zijn de aanwezige noodvoorzieningen gecontroleerd op inzetbaarheid. Hierbij zijn geen onvolkomenheden geconstateerd.

Op basis van de resultaten van de inspectie zorgplicht komt de ILT tot de conclusie dat Waterschap Noorderzijlvest voor de inrichting en de uitvoering van de zorgplicht nog niet in control is. De ILT heeft verschillende aandachtspunten opgenomen, waarvoor verbeteringen wenselijk zijn. Waterschap Noorderzijlvest heeft dit ook onderkend en reeds verbetermaatregelen opgesteld of in gang gezet. De ILT verwacht dat dit, tezamen met de interne bereidheid om aan de eisen van de zorgplicht te voldoen, op termijn zal leiden tot een betere borging van de inrichting en uitvoering van de zorgplicht voor de primaire waterkering.

2 Inleiding

Doel van het toezicht

Naar aanleiding van een wijziging van de Waterwet is de Minister van Infrastructuur en Waterstaat vanaf 1 januari 2014 verantwoordelijk voor het toezicht op de primaire waterkeringen. Namens de Minister is de ILT met deze toezichtstaak belast.

Het doel van het toezicht op de zorgplicht van de primaire waterkeringen is het bevorderen dat de waterkeringbeheerder voor de inrichting en de uitvoering van haar zorgplichttaken in control is.

De waterkeringbeheerder heeft de wettelijke taak om de primaire waterkeringen aan de veiligheidseisen te laten (blijven) voldoen en voor het preventieve beheer en onderhoud te zorgen. De zorgplicht verplicht de waterkeringbeheerder ook om in de situatie dat de primaire waterkeringen nog niet aan de wettelijke veiligheidsnormen voldoen beheermaatregelen paraat te hebben om tijdens maatgevende omstandigheden overstromingsrisico's zo goed mogelijk te beperken. Daarvoor dienen de primaire waterkeringen regelmatig geïnspecteerd te worden om te beoordelen of de fysieke toestand nog in overeenstemming is met de veiligheidseisen.

Leeswijzer

Hoofdstuk 3 beschrijft in het kort de uitvoering van de inspectie. Daarbij wordt uiteengezet naar welke aspecten van de zorgplicht is gekeken en hoe de ILT daarover informatie heeft verkregen. Dit hoofdstuk geeft ook aan op welke wijze de ILT op basis van die informatie tot oordeelsvorming is gekomen.

In hoofdstuk 4 zijn de resultaten van de inspectie bij Waterschap Noorderzijlvest weergegeven en zo nodig toegelicht. Hoofdstuk 5 bevat de conclusies van de ILT.

In de bijlage zijn de Basiseisen voor de uitvoering van de zorgplicht opgenomen.

3 Uitvoering inspectie

3.1 **Kader en Basiseisen Zorgplicht Primaire Waterkeringen**

Als toetsingskader voor het toezicht geldt het Kader Zorgplicht Primaire Waterkeringen (maart 2015, hierna: het Kader), zoals dat door het (voormalige) Directoraat-generaal Ruimte en Water (DGRW) in samenspraak met de waterkeringbeheerders is opgesteld. Voor het operationele niveau zijn de Basiseisen Uitvoering Zorgplicht (hierna: Basiseisen) leidend.

Het Kader is een doelvoorschrift en geeft een nadere specificatie van de zorgplicht, zoals in de Waterwet staat vermeld. De waterkeringbeheerder is zelf verantwoordelijk voor de inrichting en de uitvoering van de activiteiten van de zorgplicht en dient daar intern toezicht op te houden, zodat de risico's worden beheerst. Samen met de Basiseisen vormt het Kader het uitgangspunt voor het toezicht van de ILT. De Basiseisen hebben de waterkeringbeheerders zichzelf opgelegd en geven de ondergrens aan van de kwaliteit van de uitvoering van de operationele activiteiten.

Het Kader onderscheidt twaalf activiteiten die gezamenlijk inhoud geven aan de zorgplicht. Voor de zeven operationele activiteiten (4, 7, 8, 9, 10, 11 en 12) hebben de waterkeringbeheerders Basiseisen opgesteld.

1. Lange termijn en over de grenzen
2. Juridisch Register Waterstaatswerken
3. Informatiemanagementsysteem
4. Beheren dagelijkse gegevens kering
5. Kennismanagement
6. Verantwoording over resultaten
7. Inspectie van de primaire kering
8. Onderhoud van de primaire kering
9. Vergunningverlening
10. Toezicht en handhaving
11. Bediening waterkerende kunstwerken
12. Calamiteitenzorg

3.2 **Werkwijze**

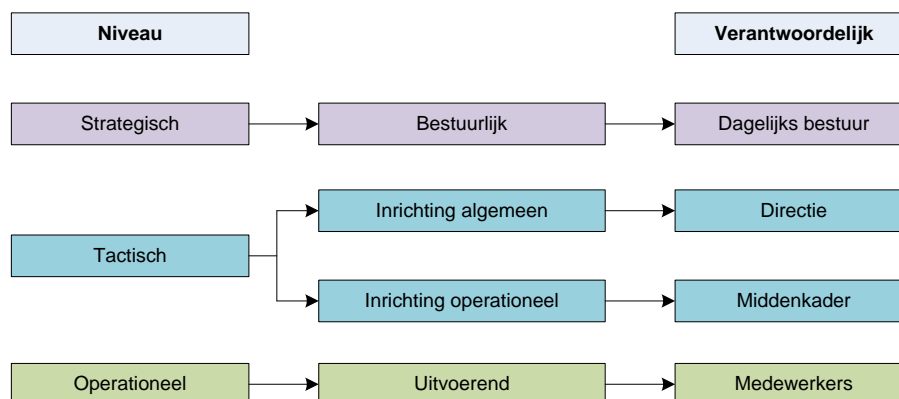
Bij de start van de inspectie heeft de ILT haar werkwijze toegelicht. Ook is een schriftelijke 'Toelichting voor de waterkeringbeheerders' opgesteld, waarin de werkwijze en de wijze van oordeelsvorming zijn uiteengezet. Daarnaast zijn de waterkeringbeheerders in kennis gesteld van de 'Toezichtstrategie van de ILT'. Beide documenten behoren onlosmakelijk bij dit rapport en staan op de internetsite van de ILT.

Om vast te stellen of de waterkeringbeheerder in control is betreffende haar zorgplichttaken voor de primaire keringen heeft de ILT voor systeemtoezicht gekozen in de vorm van audits met reality checks (interviews en veldinspecties).

De ILT maakt in haar toezicht onderscheid in strategisch, tactisch en operationeel niveau. Op strategisch niveau wil de ILT zicht krijgen op de vastgelegde bestuurlijke visie en ambities van Waterschap Noorderzijlvest. Op tactisch niveau wil de ILT zich een beeld vormen van de wijze waarop de zorgplicht binnen de organisatie is ingericht en hoe deze ambtelijk wordt

aangestuurd. Op operationeel niveau wil de ILT inzicht krijgen in de wijze waarop Waterschap Noorderzijlvest de zorgplicht uitvoert.

Voor het beoordelen van de inrichting op strategisch en tactisch (algemeen en operationeel) niveau, heeft de ILT aan Waterschap Noorderzijlvest een aantal vragen gesteld.

Voor de beantwoording van die vragen, het aanleveren van documentatie en het wederhoor is gebruik gemaakt van een webapplicatie.

De inrichting is leidend voor de uitvoering. De Basiseisen voor de uitvoering kunnen als hulpmiddel worden benut voor de inrichting van de processen binnen de organisatie en de daarbij behorende inrichting van de organisatie.

De uitvoering van de hiervoor genoemde zeven uitvoeringsgerichte activiteiten heeft de ILT aan de hand van reality checks beoordeeld. De reality checks zijn uitgevoerd door middel van interviews met betrokken medewerkers en een veldinspectie. Daarbij is vastgesteld of de uitvoering van de zorgplicht door Waterschap Noorderzijlvest aan de Basiseisen voldoet.

3.3 Oordeelsvorming

Inrichting op strategisch, tactisch algemeen en tactisch operationeel niveau

Er is sprake van een aantoonbare inrichting als de ILT het op basis van de verstrekte documenten eens is met de positieve beantwoording ('ja') van de vraag/vragen met betrekking tot de inrichting (geborgd).

Wanneer een onderdeel niet aantoonbaar is ingericht, oordeelt de ILT, per onderdeel, in de volgende termen:

- aandachtspunt (verbetering gewenst) of
- tekortkoming (verbetering noodzakelijk).

Uitvoering van de operationele activiteiten

Er is sprake van een uitvoering die voldoet aan de ondergrens als de ILT op basis van de reality checks heeft vastgesteld dat aantoonbaar aan de Basiseisen wordt voldaan.

Indien niet aan de Basiseisen wordt voldaan, oordeelt de ILT per Basiseis in de volgende termen:

- aandachtspunt (verbetering gewenst) of
- tekortkoming (verbetering noodzakelijk).

4 Oordelen en toelichting

In dit hoofdstuk worden de oordelen met een korte toelichting gegeven over de inrichting van de zorgplicht op strategisch, tactisch algemeen en operationeel niveau en over de uitvoering van de operationele activiteiten. De basis hiervoor wordt gevormd door de antwoorden van Waterschap Noorderzijlvest op de inrichtingsvragen (de webapplicatie), de beoordeling van ILT van de uitvoering (de Basiseisen) en de bevindingen tijdens de veldinspectie. De gedetailleerde vastlegging hiervan is, inclusief de reactie in wederhoor van Waterschap Noorderzijlvest, vastgelegd in documenten die door de ILT (ambtelijk) aan Waterschap Noorderzijlvest zijn toegezonden.

4.1 Inrichting

4.1.1 *Inrichting op strategisch niveau*

Voor de inrichting op strategisch niveau hebben de vragen betrekking op de bestuurlijk (vastgelegde) visie en ambities, de bestuurlijke verantwoording en sturing en de bestuurlijke afstemming met aangrenzend areaal.

Het resultaat van de beoordeling van de inrichting van het strategisch niveau is als volgt:

	Visie en ambitie	Verantwoordelijkheid & sturing	Afstemming aangrenzend areaal
Strategisch niveau	A	A	

Grijs = geborgd, A = Aandachtspunt, T = Tekortkoming

Oordeel

De inrichting van de zorgplicht voor de primaire waterkeringen op strategisch niveau is bij Waterschap Noorderzijlvest nog niet volledig geborgd. Er zijn twee aandachtspunten benoemd.

Waterschap Noorderzijlvest heeft haar visie en ambitie met betrekking tot de waterveiligheid vastgelegd in vigerende beleidsdocumenten, zoals het Waterbeheerprogramma Waterschap Noorderzijlvest 2016-2021 en het Bestuursakkoord 2015-2019. Waterschap Noorderzijlvest benoemt de benodigde versterkingsprojecten en aardbevingsbestendigheid van de keringen. De zorgplicht voor de primaire keringen is nog niet opgenomen. Waterschap Noorderzijlvest geeft aan dit in het komende Waterbeheerprogramma expliciet mee te nemen.

Waterschap Noorderzijlvest stelt over 2017 voor de eerste keer de rapportage waterveiligheid op en verantwoordt zich daarmee publiekelijk over de zorgplicht. In deze rapportage geeft Waterschap Noorderzijlvest een integraal beeld van de huidige toestand en veiligheid van de primaire waterkeringen in haar beheergebied en alle aspecten van de zorgplicht.

4.1.2 *Inrichting op tactisch algemeen niveau*

Voor het tactisch algemeen niveau zijn vragen gesteld over de samenhang tussen de verschillende activiteiten en de ambtelijke aansturing daarvan, over het evalueren om overkoepelend te beoordelen of de zorgplicht doelmatig is ingericht en wordt uitgevoerd, over het kennismangement en over de juridische vastlegging van de gegevens van de primaire kering.

Het resultaat van de beoordeling van de inrichting van het tactisch algemeen niveau is als volgt:

	Samenhang en aansturing	Evaluatie en gevolg geven	Kennismangement	Juridische vastlegging geg. kering
Inrichting tactisch algemeen	A	A	A	A

Grijs = geborgd, A = Aandachtspunt, T = Tekortkoming

Oordeel

De inrichting van de zorgplicht voor de primaire waterkeringen op tactisch algemeen niveau is bij Waterschap Noorderzijlvest nog niet geborgd. Er zijn meerdere aandachtspunten benoemd.

Waterschap Noorderzijlvest geeft aan dat de verantwoordelijkheid voor de zorgplicht behoort tot de reguliere werkzaamheden van de secretaris directeur en de procesmanager waterveiligheid en systemen. Deze verantwoordelijkheid is echter nog niet expliciet belegd. Er wordt wel overkoepelend en op directieniveau geëvalueerd, sturing op de uitkomsten van de evaluatie door de directie vindt echter nog niet plaats.

Waterschap Noorderzijlvest heeft een Opleiden, Trainen en Oefenplan (OTO) opgesteld voor het 'netcentrisch werken' en er worden verschillende opleidingen gevolgd door de medewerkers. Hiermee wordt het kennisniveau op peil gehouden. Het is echter niet duidelijk bepaald welk opleidingsniveau voor de functies nodig is en hoe de organisatie heeft geborgd dat dit niveau wordt bereikt dan wel behouden.

Waterschap Noorderzijlvest beschikt over een actuele legger en keur. De processen om deze actueel te houden zijn echter nog niet voldoende uitgewerkt en geborgd. Hier wordt echter aan gewerkt in het kader van het project "Actualisatie legger en beheerregister", waarbij het streven is om deze eind 2018 beschreven te hebben.

4.1.3 *Inrichting op tactisch operationeel niveau*

Voor de zeven uitvoeringsgerichte activiteiten hadden de vragen betrekking op de wijze waarop Waterschap Noorderzijlvest de organisatie en de werkprocessen heeft ingericht om de activiteiten in overeenstemming met het Kader en de Basiseisen te kunnen uitvoeren. Het gaat daarbij om de onderdelen procesbeschrijvingen, procedures en werkinstructies, risico's en prioritering, planning, verantwoording en evaluatie en bijstelling.

Het resultaat van de beoordeling van de inrichting van het tactisch operationeel niveau is als volgt:

	Procesinrichting	Procedures en Werkinstructies	Risico's (en prioritering)	Planning	Verantwoording	Evaluatie en bijstelling
4. Beheren dagelijkse gegevens	A	A	A	A	A	A
7. Inspecteren			A			A
8. Onderhouden		A		A	A	A
9. Vergunningverlening			A		A	A
10. Toezicht en handhaving				A		
11. Bediening waterkerende kunstwerken					A	A
12. Calamiteiten zorg					A	A

Grijs = geborgd, A = Aandachtspunt, T = Tekortkoming

Oordeel

De inrichting van de zorgplicht voor de primaire waterkeringen op het tactisch operationeel niveau is nog niet geborgd. Bij alle activiteiten zijn door de ILT één of meer aandachtspunten (A) benoemd. De operationele activiteit 'Beheren dagelijkse gegevens' voldoet aan geen van de basiseisen. Hieronder worden de aandachtspunten kort toegelicht.

Bij de activiteit 'Beheren dagelijkse gegevens' heeft de ILT de volgende aandachtspunten:

- Procesinrichting: het proces voor het beheer van de dagelijkse gegevens is niet duidelijk en aantoonbaar vastgelegd.
- Procedures en werkinstructies: de werkafspraken om te komen tot een goed gegevensbeheer zijn nog onvoldoende geborgd.
- Risico's en prioritering: de risico's en prioritering van de werkzaamheden binnen het proces van gegevensbeheer zijn niet vastgelegd.
- Planning: er is geen specifieke planning voor het beheer van de dagelijkse gegevens. Ook is de benodigde capaciteit voor de uitvoering van deze

activiteit niet vastgelegd.

- Verantwoording: de indicatoren met betrekking tot deze activiteit waarover wordt gerapporteerd aan het management en bestuur en de frequentie van rapporteren zijn niet vastgelegd.
- Evaluatie en bijstelling: het is niet vastgelegd dat het proces van gegevensbeheer wordt geëvalueerd, evenals de frequentie.

Waterschap Noorderzijlvest geeft aan dat zij het in het kader van het project 'Actualisatie legger en beheerregister' het proces van het gegevensbeheer gaat beschrijven en daarmee invulling gaat geven aan de eisen van de zorgplicht.

Bij de activiteit 'Inspecteren' heeft de ILT de volgende aandachtspunten:

- Risico's en prioritering: de risico's en prioritering van de werkzaamheden binnen het proces van inspecteren zijn niet vastgelegd.
- Evaluatie en bijstelling: de frequentie waarmee deze activiteit wordt geëvalueerd is niet vastgelegd. Waterschap Noorderzijlvest geeft aan dat dit in de praktijk wel jaarlijks plaatsvindt tijdens onder andere werkoverleggen. Het is daarnaast niet duidelijk op welke wijze de eventuele bijstelling van het inspectieproces plaatsvindt.

Bij de activiteit 'Onderhouden' heeft de ILT de volgende aandachtspunten:

- Procedures en werkinstructies: de procedures/werkinstructies en protocollen in het huidige onderhoudsplan zijn niet voldoende uitgewerkt of benoemd.
- Planning: er is geen planning voor deze activiteit vastgelegd.
- Verantwoording: de indicatoren met betrekking tot deze activiteit waarover wordt gerapporteerd aan het management en bestuur en de frequentie van rapporteren zijn niet vastgelegd.
- Evaluatie en bijstelling: het is niet vastgelegd dat het onderhoudsproces wordt geëvalueerd, evenals de frequentie. Het is ook niet duidelijk op welke wijze de eventuele bijstelling van het onderhoudsproces plaatsvindt.

Bij de activiteit 'Vergunningverlening' heeft de ILT de volgende aandachtspunten:

- Risico's en prioritering: de risico's en prioritering van de werkzaamheden binnen het proces van vergunningverlening zijn niet vastgelegd. Met het opstellen van een probleemanalyse als onderdeel van het vergunningenbeleid gaat Waterschap Noorderzijlvest deze in kaart brengen en vastleggen.
- Verantwoording: er zijn geen specifieke indicatoren benoemd voor vergunningverlening op primaire keringen waarover aan het management of bestuur wordt gerapporteerd.
- Evaluatie en bijstelling: Waterschap Noorderzijlvest heeft niet vastgelegd dat het proces van vergunningverlening wordt geëvalueerd. Ook dit wordt meegenomen bij het opstellen van het vergunningenbeleid.

Bij de activiteit 'Toezicht en handhaving' heeft de ILT het volgende aandachtspunt:

- Planning: er is geen planning voor deze activiteit vastgelegd.

Bij de activiteit 'Bediening waterkerende kunstwerken' heeft de ILT de volgende aandachtspunten:

- Verantwoording: de indicatoren met betrekking tot deze activiteit waarover wordt gerapporteerd aan het management en bestuur en de frequentie van rapporteren zijn niet vastgelegd.
- Evaluatie en bijstelling: Waterschap Noorderzijlvest heeft niet vastgelegd

dat proefsluitingen en sluitingen bij hoogwatersituatie worden geëvalueerd.

Bij de activiteit 'Calamiteiten zorg' heeft de ILT de volgende aandachtspunten:

- Verantwoording: de indicatoren met betrekking tot deze activiteit waarover wordt gerapporteerd aan het management en bestuur en de frequentie van rapporteren zijn niet vastgelegd.
- Evaluatie en bijstelling: Waterschap Noorderzijlvest heeft niet vastgelegd dat calamiteitenoefeningen structureel worden geëvalueerd. Ook het sturen op de maatregelen voortkomend uit evaluaties kan nog beter worden gestructureerd.

De ILT stelt vast dat Waterschap Noorderzijlvest de inrichting van de operationele activiteiten van de zorgplicht in haar organisatie nog niet heeft geborgd. Met name de inrichting van het beheer van de dagelijks gegevens van de primaire waterkering is nog niet op orde, hier wordt over de gehele linie nog niet aan de eisen voldaan. Waterschap Noorderzijlvest gaat binnen het project 'Actualisatie legger en beheerregister' het proces van gegevensbeheer duidelijk vastleggen en wil daarmee invulling geven aan de eisen van de zorgplicht. Ook voor de overige activiteiten zijn één of meerdere aandachtspunten benoemd. Met name de verantwoording en evaluatie van de operationele activiteiten is nog onvoldoende ingericht. Dit betekent dat de Plan-Do-Check-Act (PDCA) cyclus voor deze operationele activiteiten nog niet gesloten is.

Waterschap Noorderzijlvest heeft voor verschillende aandachtspunten reeds maatregelen opgesteld of in gang gezet. De ILT verwacht dat deze op termijn zullen leiden tot een betere borging van de inrichting van de zorgplicht voor de primaire waterkering.

4.2 Uitvoering

De Basiseisen (zie bijlage) vormen een uniform kader van en voor de waterkeringbeheerders. Ze beschrijven het minimumniveau voor de uitvoering van de zeven operationele activiteiten en richten zich op de uitvoering van de activiteiten daarvan en maken een normatieve uitspraak door de ILT over de uitvoering van de zorgplicht mogelijk.

Het resultaat van de beoordeling van de uitvoering van de zorgplicht is als volgt:

	Basiseis				
	1	2	3	4	5
4. Beheren dagelijkse gegevens	A	A	A	A	
7. Inspecteren		A	A	A	
8. Onderhouden					A
9. Vergunningverlening					
10. Toezicht en handhaving		A		A	
11. Bediening waterkerende kunstwerken			A		A
12. Calamiteitenzorg			A		

Grijs = voldoet aan Basiseis, A = Aandachtspunt, T = Tekortkoming

Geel = geen Basiseis geformuleerd

Oordeel

Voor de activiteit 'Vergunningverlening' voldoet Waterschap Noorderzijlvest aan alle Basiseisen voor de uitvoering van de zorgplicht voor de primaire waterkeringen.

Voor de activiteit 'Beheren dagelijkse gegevens' heeft de ILT geconstateerd dat aan geen van de basiseisen wordt voldaan. Voor de activiteiten 'Inspecteren', 'Onderhouden', 'Toezicht en handhaving', 'Bediening waterkerende kunstwerken' en 'Calamiteitenzorg' heeft de ILT één of meerdere aandachtspunten (A) benoemd. Hieronder worden de aandachtspunten kort toegelicht.

Beheren dagelijkse gegevens

Voor deze activiteit heeft de ILT geconstateerd dat aan geen van de basiseisen wordt voldaan. Bij Basiseis 1 betreft het een aandachtspunt dat het beheerregister van Waterschap Noorderzijlvest nog niet alle kenmerkende gegevens van de primaire waterkering bevat, ondanks dat er al een inhaalslag is gemaakt. Bij Basiseis 2 betreft het een aandachtspunt dat er nog geen structurele validatie plaatsvindt van gegevens afkomstig van vergunningverlening. Waterschap Noorderzijlvest geeft aan dit wordt meegenomen in het nog op te stellen proces voor gegevensbeheer. De validatie van gegevens afkomstig van versterkingsprojecten vindt daarentegen wel plaats. Bij Basiseis 3 betreft het een aandachtspunt dat Waterschap Noorderzijlvest haar gegevens over de primaire waterkering nog niet heeft bijgewerkt, mede omdat voor de volledigheid en actualiteit nog geen specifieke eisen zijn gesteld. Bij Basiseis 4 betreft het een aandachtspunt dat er nog geen sprake is van een periodieke evaluatie van het proces beheer dagelijks gegevens. Dit proces is nog in ontwikkeling, evaluatie vindt plaats nadat het proces is geïmplementeerd.

Inspecteren

Voor deze activiteit heeft de ILT drie aandachtspunten opgenomen. Bij Basiseis 2 betreft het een aandachtspunt dat er nog geen sprake is van een eenduidige registratie van inspectieresultaten. Waterschap Noorderzijlvest geeft aan in 2019 een Digi-app in gebruik te nemen waarmee ook de inspectieresultaten eenduidig worden vastgelegd. Bij Basiseis 3 betreft het een aandachtspunt dat de vervolgacties voortkomend uit inspectieresultaten nog niet aantoonbaar worden belegd. Waterschap Noorderzijlvest geeft aan dat de aantoonbaarheid van de vervolgacties met de introductie van de Digi-app zal verbeteren. Bij Basiseis 4 betreft het een aandachtspunt dat evaluatie van het inspectieproces niet structureel en periodiek plaats vindt.

Onderhouden

Voor deze activiteit heeft de ILT één aandachtspunt benoemd bij Basiseis 5, het onderhoudsproces wordt namelijk niet periodiek en structureel geëvalueerd.

Toezicht en handhaving

Voor deze activiteit heeft de ILT twee aandachtspunten benoemd. Bij Basiseis 2 betreft het een aandachtspunt dat niet alle relevante en achterliggende documenten beschikbaar waren voor handhaving. Dit bleek uit een steekproef van de ILT in Powerbrowser. Bij Basiseis 4 betreft het een aandachtspunt dat er nog geen sprake is van een eenduidige registratie van de resultaten van toezicht en handhaving.

Bediening waterkerende kunstwerken

Voor deze activiteit heeft de ILT twee aandachtspunten benoemd. Bij Basiseis 3 betreft het een aandachtspunt dat er nog geen sprake is van het structureel en eenduidig documenteren van het sluiten van waterkerende kunstwerken. Waterschap Noorderzijlvest geeft aan dit in de toekomst wel te gaan doen, waarbij ook het 'netcentrisch werken' extra mogelijkheden biedt. Bij Basiseis 5 betreft het een aandachtspunt dat het structureel evalueren van oefeningen en sluitingen van kunstwerken bij hoog water nog niet plaats vindt. Waterschap Noorderzijlvest heeft dit zelf reeds onderkend en verbetermaatregelen in gang gezet.

Calamiteitenzorg

Voor deze activiteit heeft de ILT één aandachtspunt benoemd bij Basiseis 3. Het vastleggen van de evaluaties van oefeningen en het expliciet benoemen van de verbeterpunten vindt nog niet structureel plaats. Waterschap Noorderzijlvest geeft aan dit in de toekomst structureel te gaan doen en deze afspraak ook vast te leggen in het meerjarenplan OTO. Calamiteiten en hoogwatersituaties worden wel altijd geëvalueerd en vastgelegd.

De ILT concludeert dat de uitvoering van de zorgplicht door Waterschap Noorderzijlvest nog niet aan de Basiseisen voldoet. Met name het beheer van de gegevens van de primaire waterkering is nog niet op orde, Waterschap Noorderzijlvest voldoet voor deze activiteit aan geen van de Basiseisen. De ILT heeft wel de verwachting en het vertrouwen dat met de implementatie van het nieuwe proces gegevensbeheer stappen gezet gaan worden om het beheer van de gegevens te verbeteren en op een adequaat niveau te brengen. Daarnaast is met name het sluiten van de PDCA-cyclus door middel van

periodieke en structurele evaluaties bij meerder activiteiten voor verbetering vatbaar. Dit zal de uitvoering van de zorgplicht op een hoger niveau brengen. Voor een aantal aandachtspunten heeft Waterschap Noorderzijlvest zelf reeds verbetermaatregelen in gang gezet.

De ILT heeft tijdens het veldbezoek op woensdag 31 oktober 2018 een goed beeld gekregen van het beheersgebied van Waterschap Noorderzijlvest en de kennis en betrokkenheid van de medewerkers. Daarbij zijn tevens de dijkmagazijnen in Farmsum en Onderdendam bezocht en zijn de aanwezige noodvoorzieningen gecontroleerd op inzetbaarheid. Hierbij zijn geen onvolkomenheden geconstateerd.

5 Conclusie

De ILT heeft bij Waterschap Noorderzijlvest geen tekortkomingen geconstateerd voor de inrichting en uitvoering van de zorgplicht voor de primaire waterkeringen. Er zijn echter op verschillende niveaus aandachtspunten benoemd.

Voor de inrichting van de zorgplicht voor de primaire waterkeringen op strategisch niveau betreft het een aandachtspunt dat met name in de vigerende beleidsdocumenten de visie op de zorgplicht voor de primaire keringen nog onvoldoende wordt belicht. In het nieuwe Waterbeheersplan 2016-2021 zal dit wel nadrukkelijk aan de orde komen. Met het uitbrengen van de rapportage waterveiligheid wil Waterschap Noorderzijlvest zich ook publiekelijk gaan verantwoorden over de zorgplicht, voor het eerst over het jaar 2017. Ook op tactisch niveau is de zorgplicht nog onvoldoende geborgd en zijn er meerdere aandachtspunten benoemd. Zo is de verantwoordelijkheid voor de zorgplicht op directieniveau nog onvoldoende expliciet belegd en ook de processen voor het actueel houden van de legger en de keur zijn nog onvoldoende uitgewerkt en geborgd.

Voor de inrichting van de operationele activiteiten zijn aandachtspunten benoemd en zijn verbetermaatregelen wenselijk. Met name de inrichting van het beheer van de dagelijks gegevens van de primaire waterkering is nog niet op orde, hier wordt over de gehele linie nog niet aan de eisen voldaan. Waterschap Noorderzijlvest gaat binnen het project 'Actualisatie legger en beheerregister' het proces van gegevensbeheer duidelijk vastleggen en invulling geven aan de eisen van de zorgplicht. Ook voor de overige activiteiten zijn een of meerdere aandachtspunten benoemd. Met name de verantwoording en evaluatie van de operationele activiteiten is nog onvoldoende ingericht. Dit betekent dat de Plan-Do-Check-Act (PDCA) cyclus voor deze operationele activiteiten nog niet gesloten is.

De ILT concludeert dat de uitvoering van de zorgplicht door Waterschap Noorderzijlvest nog niet aan de Basiseisen voldoet. Net als bij de inrichting is ook de uitvoering van het gegevensbeheer nog niet op orde. De ILT heeft wel de verwachting en het vertrouwen dat met de implementatie van het nieuwe proces gegevensbeheer stappen gezet gaan worden om het beheer van de gegevens te verbeteren en op een adequaat niveau te brengen. Voor de overige activiteiten is een aantal aandachtspunten benoemd waarvoor verbetering wenselijk is. Waterschap Noorderzijlvest heeft een aantal verbetermaatregelen reeds in gang gezet.

De ILT heeft tijdens het veldbezoek op woensdag 31 oktober 2018 een goed beeld gekregen van het beheersgebied van Waterschap Noorderzijlvest en de kennis en betrokkenheid van de medewerkers. Daarbij zijn de dijkmagazijnen in Farmsum en Onderdendam bezocht en zijn de aanwezige noodvoorzieningen gecontroleerd op inzetbaarheid. Hierbij zijn geen onvolkomenheden geconstateerd.

Op basis van de resultaten van de inspectie zorgplicht komt de ILT tot de conclusie dat Waterschap Noorderzijlvest voor de inrichting en de uitvoering van de zorgplicht nog niet in control is. De ILT heeft verschillende aandachtspunten

benoemd, waarvoor verbeteringen wenselijk zijn. Waterschap Noorderzijlvest heeft dit ook onderkend en reeds verbetermaatregelen opgesteld of in gang gezet. De ILT verwacht dat dit, tezamen met de interne bereidheid om aan de eisen van de zorgplicht te voldoen, op termijn zal leiden tot een betere borging van de inrichting en uitvoering van de zorgplicht voor de primaire waterkering.

Bijlage: Basiseisen

Activiteit	Basiseisen uitvoering zorgplicht
Inspectie van de primaire waterkering	<ol style="list-style-type: none"> 1. De inspecties worden conform plan en de daaruit volgende planning uitgevoerd. 2. De verkregen inspectieresultaten worden eenduidig vastgelegd. 3. Er worden vervolgacties belegd, indien inspectieresultaten hiertoe aanleiding geven. 4. Het inspectieproces wordt periodiek geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.
Onderhoud van de primaire waterkering	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het voorziene onderhoud wordt conform plan en de daaruit volgende planning uitgevoerd. 2. Voor het onvoorziene onderhoud zijn de afwegingen ter bepaling van het vervolg herleidbaar en zichtbaar. 3. De vastgestelde vervolgacties voor onvoorzien onderhoud zijn uitgevoerd. 4. Alle relevante onderhoudsgegevens worden actueel in het beheerregister of vergelijkbaar systeem opgenomen. 5. Het onderhoudsproces wordt periodiek geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.
Bediening waterkerende kunstwerken	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het sluiten van de waterkerende kunstwerken bij hoogwater vindt plaats volgens het daarvoor geldende protocol. 2. Er zijn voldoende functionarissen die de sluiting conform protocol kunnen uitvoeren. 3. Het sluiten van de waterkerende kunstwerken wordt eenduidig gedocumenteerd 4. Het sluiten van de waterkerende kunstwerken wordt periodiek voor het technisch functioneren beproefd en het sluitproces wordt geoefend conform de daarvoor geldende plannen en/of protocollen. 5. Oefeningen en sluitingen bij hoogwater worden tijdig geëvalueerd en leiden, waar nodig, tot aanpassing van de in het protocol beschreven werkwijze.
Calamiteiten-zorg	<ol style="list-style-type: none"> 1. Periodiek wordt de aanwezigheid en de staat van onderhoud van de noodvoorzieningen gecontroleerd. 2. Er wordt opgeleid, getraind en geoefend volgens een OTO-plan (Opleiden, Trainen en Oefenen). 3. Oefeningen en/of calamiteiten worden tijdig geëvalueerd en leiden, waar nodig, tot geactualiseerde plannen en/of werkinstructies.
Vergunning-verlening	<ol style="list-style-type: none"> 1. Activiteiten van derden of de eigen organisatie op, aan of nabij een primaire waterkering is gereguleerd via algemene keurvoorschriften, het projectplan Waterwet ofwel door middel van een vergunning. 2. Toegestane activiteiten, die melding plichtig of vergunning plichtig zijn, zijn eenduidig gedocumenteerd. 3. Bij vergunningen zijn voorschriften gesteld om de veiligheid van de primaire waterkeringen te borgen. 4. Voorschriften voor werken op, aan of nabij de primaire waterkering worden op handhaafbaarheid getoetst. 5. Het proces van het toestaan via de keur of via een vergunning wordt periodiek geëvalueerd en, waar nodig, bijgesteld.
Toezicht en handhaving	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toezicht wordt uitgevoerd op basis van het toezichtplan gericht op <ol style="list-style-type: none"> a. gemelde en vergunde activiteiten (zowel 'tijdens de bouw' als daarna) b. 'illegale' activiteiten 2. De toezichthouder beschikt in de taakuitvoering over de volledige vergunning of melding 3. Bij geconstateerde overtreding van voorschriften en in geval van illegale activiteiten wordt opgetreden conform de eigen handhavingsstrategie. 4. Alle resultaten van toezicht en handhaving worden eenduidig gedocumenteerd. 5. Het proces van toezicht en handhaving wordt geëvalueerd en, waar nodig, bijgesteld.
Beheren dagelijkse gegevens Kering	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het beheerregister bevat de kenmerkende gegevens van de feitelijke toestand van de primaire keringen (dijken, kunstwerken, constructies). 2. De gegevens worden gevalideerd voordat ze in het beheerregister worden ingevoerd. 3. De organisatie heeft, conform de door haar gestelde eisen voor actualiteit en volledigheid, haar gegevens bijgewerkt over de kering. 4. Het proces beheren dagelijkse gegevens van de primaire waterkering wordt periodiek geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.